

HUTNICTWO METALI NIEŻELAZNYCH	N O R M A B R A N Ż O W A	BN-86
	Analiza chemiczna rud i odpadów cynkowo-ołowiowych	0818-01/21
	Oznaczenie zawartości germanu	
		Grupa katalogowa 0139

1. Zasada oznaczania. Rozpuszczenie próbki w kwasie azotowym, usunięcie krzemionki kwasem fluorowodorowym, ekstrakcja germanu czterochlorkiem węgla, reekstrakcja wodą, utworzenie kompleksu germanu z fenylofluoronem i fotometryczny pomiar absorpcji przy długości fali 505 nm.

2. Odczynniki i roztwory

- a) Kwas azotowy (1,4).
- b) Kwas fluorowodorowy (1,13).
- c) Kwas fosforowy (1,7).
- d) Kwas solny (1,18).
- e) Czterochlorek węgla.
- f) Fenylofluoron, roztwór 0,05%: 0,25 g fenylofluoronu rozpuścić w 425 cm³ alkoholu etylowego, dodać 25 cm³ roztworu kwasu siarkowego (1+6) i dopełnić alkoholem etylowym do objętości 500 cm³.
- g) Chlorowodorek hydroksyloaminy, roztwór 3%*m/V* w roztworze kwasu solnego o $c = 9 \text{ mol/dm}^3$.
- h) Roztwór żelatyny, 1%*m/V* świeżo przygotowany.
- i) Wzorcowe roztwory germanu:

Roztwór A. 0,1441 dwutlenku germanu umieścić w zlewce pojemności 150 cm³, rozpuścić w 3 cm³ 5% roztworu wodorotlenku sodowego, rozcieńczyć do objętości 75 cm³, zobojętnić roztworem kwasu siarkowego (1+9), dodając go kroplami wobec papierka Kongo do zmiany zabarwienia na niebieskie i dodać 3 krople kwasu w nadmiarze. Roztwór przelać do kolby pomiarowej pojemności 1000 cm³, rozcieńczyć wodą do kreski i wymieszać.

1 cm³ roztworu A zawiera 0,1 mg germanu.

Roztwór B. 50 cm³ roztworu A przenieść do kolby pomiarowej pojemności 500 cm³, rozcieńczyć wodą do kreski i wymieszać.

1 cm³ roztworu B zawiera 0,01 mg germanu.

3. Aparatura. Spektrofotometr z wyposażeniem dla zakresu widma widzialnego lub fotokolorymetr z filtrem o maksimum przepuszczalności w zakresie 490 ÷ 520 nm.

4. Wykonanie oznaczania

a) **Przygotowanie krzywej wzorcowej.** Do siedmiu

rozdzielaczy pojemności 200 cm³ dodać kolejno 0; 1,0; 2,0; 3,0; 4,0; 5,0 i 6,0 cm³ roztworu wzorcowego B, uzupełnić objętość wodą do 25 cm³, dodać po 75 cm³ kwasu solnego, po 20 cm³ czterochlorku węgla i dalej postępować jak przy wykonaniu oznaczania.

b) **Przebieg analizy.** Odważkę 0,5 ÷ 2 g próbki, w zależności od zawartości germanu, umieścić w parownicy platynowej, dodać 10 ÷ 20 cm³ kwasu azotowego i odparować do sucha. Ochłodzić, dodać 10 cm³ kwasu fluorowodorowego i ponownie odparować do sucha. Jeżeli próbka nie uległa całkowitemu rozkładowi i pozostaje widoczna krzemionka, odparowanie z kwasem fluorowodorowym powtórzyć jeszcze raz. Do pozostałości dodać 10 cm³ kwasu fosforowego, ogrzewać do wydzielania par kwasu fosforowego i uzyskania klarownego roztworu. Zawartość parownicy przenieść do rozdzielacza pojemności 200 cm³, parownicę przemyć taką ilością wody, aby po przeniesieniu objętość w rozdzielaczu wynosiła 25 cm³. Do rozdzielacza dodać 75 cm³ kwasu solnego i ekstrahować 2 porcjami po 20 cm³ czterochlorku węgla, wytrząsając każdorazowo przez 2 min. Warstwy organiczne zebrać w rozdzielaczu pojemności 100 cm³ i przemyć dwukrotnie roztworem chlorowodoru hydroksyloaminy, używając po 20 cm³ roztworu. Warstwę czterochlorku węgla zlać do rozdzielacza pojemności 100 cm³, dodać 10 cm³ wody i reekstrahować german, wytrząsając przez 1 min. Warstwę organiczną zlać do zlewki pojemności 100 cm³, a wodną fazę do kolby pomiarowej pojemności 50 cm³. Warstwę organiczną przenieść ze zlewki do tego samego rozdzielacza i reekstrakcję powtórzyć jeszcze dwukrotnie w tych samych warunkach. Warstwę organiczną ostatecznie odrzucić, a warstwy wodne zebrać w kolbie pomiarowej, dodać 5 cm³ kwasu solnego, 2,5 cm³ roztworu żelatyny, 5 cm³ roztworu fenylofluoronu, mieszając po dodaniu każdego odczynnika. Roztwór w kolbie uzupełnić wodą do kreski i wymieszać. Po upływie 30 min zmierzyć absorpcję roztworu przy długości fali 505 nm, w odniesieniu do roztworu ślepej próby.

Zawartość germanu odczytać z krzywej wzorcowej.

Zgłoszona przez Instytut Metali Nieżelaznych
Ustanowiona przez Dyrektora Instytutu Metali Nieżelaznych dnia 9 grudnia 1986 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 lipca 1987 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 3/1987, poz. 10)

5. Obliczanie wyników. Zawartość germanu (X) obliczyć w procentach wg wzoru

$$X = \frac{m_1}{m} \cdot 100$$

w którym:

m_1 — zawartość germanu odczytana z krzywej wzorcowej, g,

m — masa odważki próbki pobranej do analizy, g.

6. Dopuszczalne różnice między wynikami równoległych oznaczeń — przy zawartości germanu
od 0,001 do 0,005% — 0,0005%,
powyżej 0,005 do 0,01% — 0,001%.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Instytut Metali Nieżelaznych w Gliwicach.

2. Dotychczas obowiązujące normy. ZN-72/MPC-MN-02892 zostaje unieważniona z dniem 1 lipca 1987 r.

3. Autorzy projektu normy — mgr M. Świercz i inż. B. Kończak — Zakłady Górniczo-Hutnicze BOLESŁAW w Bukowniu.